

זמנים לשבת קודש

הדלקת הנרות.....	7.06
חצות היום והלילה.....	12.46
עלות השחר.....	4.05
נץ הכוכב.....	5.46
סוף זמן קריש'ש.....	8.25 - 9.15
סוף זמן תפילה.....	10.25
שקיעת החמה.....	7.44
מוצאי שבת.....	8.58

פקקי אבות פקק

דמותה לתמר

ג'ריון ג'ני - שנה ו' - דברים חזון תשס"ט

יורל עיי

התאחדות אברכים "יואל משה" ד'סאטמאר

נתיסר עיי כ'ק מון רביון קוויטע
בנשיאות כ'ק מון רבני שליטא
בעיה'ק ו'ושלים תוביא

מלחמות ה'

ההתגרות באדום נאסרה לדורות ער ביאת המשיח

הנה כבר ברור מדברי רז"ל, דהלא דאל תתגרו במ האמור באדום, הרי הוא מצוה לדורות, ונוהגת עד ביאת המשיח, שיתקיים ועלו מושיעים בהר ציון וגו' לשפוט את הר עשו וגו', וחזק ממה שנצטוונו שלא להתגר בו מלחמה, ולא לכבוש מארצו מדרך כף רגל, נצטוונו עוד לסבול עול שעבודו של אדום, עד שיבא מלך המשיח, ואף אם הם פורצים גדר תחילה להתגרות עמנו, אינם כמו המואבים שהותרו מטעם דהם פרצו גדר תחילה, כמבואר בב"ר ס"פ ויצא, דהתם כל עיקר שנאסר לנו ההתגרות והמלחמה עמם בשביל להוציא ב' פרידות טובות, כמבואר בדברי הזה"ק ובדרושינו פר' מטות עיי"ש, ועיי' אחר שבא דוד התורו מטעם דהם פרצו גדר תחלה, אבל ההתגרות באדום נאסרה לדורות עד ביאת המשיח, ואף אם הם יתגרו בו תחלה, מוכרחים אנו בגזירות א-ל עליון לסבול שעבודם.

ובדורינו עכשיו נתקלקל עוד יותר, של א' מה שמראים עצמם חשופים, בענין הממונות ובתנין ספונים נוסף לזה מראים עצמם גיבורים ומושלים, ועורכים מלחמה לכבוש ארץ ישראל בזווע, ובוה מעוררים קנאות בני עשו וישמעאל, ובלא ספק כי זה גרם לנו כל התלאות והצרות, וכבר היינו נגאלים בגאולה שלימה, לולי הסט"א הזה, שהעביר את ישראל על דעתם.

אמנם בדורינו עכשיו, מובן הדבר היטב בעוה"ל, כי כמה גדלו הנסיונות שלא ליפול ח' ברשת המינים, שמדמין ואומרים שאפשר להיות לישראל ממשה, קודם ביאת המשיח, ולזה נצטוונו להרחיק מחשבה זו מליבנו בתכלית הריחוק, וחז"ל אמרו כל המודה בעי"ז ככופר בכל התורה כל הכופר בה כמודה בכל התורה כולה, והסט"א הזה הוא ע"ז ומינות, ואין צד ספק בזה שמי שמודה בה ככופר בכל התורה, ומי שעוזר לו השי"ת וכופר בזה, ה"ל מודה בכל התורה כולה שכן העידו חז"ל, ועיי' זכות גדול הוא מה שממתינים על ישועת השי"ת, והנסינו מעיד על זה, דלול כי לא היה ההתגברות והנסיונות קשים כל כך בענין זה, ועד"ז יש לפרש גם כאן הפסוק, וב לבם סוב את ההר הזה, הרבה גדולה ושכר לכם סוב את ההר הזה, השי"ת ירחם על עמו ועל ארצו, וירא בעני עמו, נסיונות הקשים של בני ישראל, והשפלות הנורא, וזנכה לראות במהרה בישועת כל ישראל, בהתרוממות קרן התורה וישראל, ובהתגלות כבוד שמים עליון בב"א.

(דבי יואל)

מילי מעלייתא

ממחלוקת קרח נתגלה חטא העגל

וצצרות ודי זהב. במדרש וברשיי חצרות זה מחלוקתו של קרח ודי זהב זה חטא העגל וי"ל הלא מעשה העגל היו קודם למחלוקתו של קרח ולמה הוכיחן שלא כסדר ויל"פ עפ"י דאיתא במדרש דגבי העגל בשעה שרצה הקב"ה לענוש את ישראל אמר משה להקב"ה לי צוית באהדת לא יהי לך בלשון יחיד ולא להם והנה במחלוקתו של קרח ועדתו אמרו כל העדה כולם קדושים ובמדרש שם כולנו שמענו אנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה והשתא יובן דמכח חטא של קרח ועדתו נתגלה דגם העגל נחשב לחטא. חנוכה התורה

כשעושין רצונו לא יספר מרוב

ה' אלקיכם יוסף עליכם ככם אלקי פעמים ויברך אתכם כאשר דיבר לכם. וברשיי זו משלי והוא יברך אתכם כאשר דיבר לכם, וקשה מה שויות יש לברכות משה נגד ברכות ה' שלא יספר מרוב, ונראה עפ"י דאיתא ביומא כתיב והי מספר בניי כחול הים אשר לא יספר מרוב ופסוק אחר אמר כחול אשר על שפת הים. ותי כאן בעושין רצונו של מקום לא יהי מספר וכאן באין עושין רצונו יהי מספר ואי במדרש בשעה ששמעו בניי אנכי ולא יהי לך נעקר יצה"ר מליבם וכשאמרו דבר אתה עמנו חזר היצה"ר אליהם. ולכן אמר משה זה משלי היינו אם תשמרו התורה ממנו יהי לכם יצה"ר ותוכלו לבוא למדינת אינם עושין רצונו ואז יהי לכם מספר אבל הוא היינו כשרבר עמכם הקב"ה ויסר המשכית היצה"ר מלבבכם אז לא יספר מרוב כאשר דיבר לכם.

שכינה מדברת מתוך גרונו

ויהי בארבעים שנה וכו' דבר משה אל בניי ככל אשר צוה ה' אותו. נראה עפ"י דאיתא במד' כשהתחיל משה אלה הדברים אמרו ישראל במצרים אמרת כבר פה אנכי ועכשיו אתה מדבר כי' וצ"ל למה לא תמהו עד עתה שהרבה כבר דיבר אליהם אלא עד כאן ידעו ישראל שהשכינה מדברת מתוך גרונו של משה ולכן דיבר בשפה ברורה ונעימה אבל במשנה תורה שמשה עצמו היה דורש תמורה ישראל, במצרים אמרת כבר פה וכו' ויש ויהי בארבעים שנה וכו' דבר משה אל בניי בזה דאופן כמו שדיבר בשליחות ה' שאז היה שכינה מדברת מתוך גרונו, וזה ככל אשר צוה ה' אותו ובוה דאופן ממש דיבר אתו בשפה ברורה ונעימה.

על ידי קבה"ת באונס לא יוכל לשלחינו לעולם

ה' אלקינו דבר אלינו בחורב לאמר רב לכם שבת בהר הזה. אפ"ל דהנה כ' המפרשים דעיי שפכה עליהם הקב"ה הר בגיגית ואמר להם אם אתם מקבלים התורה מוטב אם לאו שם תהא קבורתכם, נמשך מזה טובה לישראל, דמעתה הוי בקידושין באונס דלא יוכל לשלחה כל ימיו אף בשעת שחטאו, ולכן אחר שהוכיחן משה והוכיחן אשמותן משך היותם במדבר, בא לחמם, ה"א דבר אלינו בחורב"י. היינו בתוך הר חורב ממש לאמר, אם אתם מקבלים וכו' וא"כ רב לך שבת בהר הזה, הרבה גדולה יצא לפניהם שבת בהר הזה משום דעיי' הוי באונס ולא יוכל לשלחה כל ימיו.

פני דוד

יסודי התורה							
סדר הלימוד לפי' ואתחנן - מסכת מכות							
יום	א	ב	ג	ד	ה	ו	שבת
דף	ה: כ	ט: ט	ט: ט	י: י	תשעה באב	חזרה	

מעניינא דיומא

בניית ביהמ"ק ע"י מעש"ט

ובנה אותה בקרב בימינו, היינו שבונה אותה ע"י ימינו, ר"ל ע"י הימים שלנו, כשאדם עובד אותו יתברך, הכל לפי מעשיו, בונה את ירושלים ובית המקדש, יש בונה ביום שורה אחת שלימה, ויש מניח לבינה אחת, כל אחד כפי עבודתו, עד שיהיה נבנה בשלימות במהרה בימינו.

ופעם אחת אמר [הרה"ק מוה"ר אלימלך זי"ע] שנפלה בית טומאה אחת בצורה גדולה מאד, ובכל יום עולים אלפי אלפים בעלי מלאכות בנאים לבנות החומה, אבל יש לי שומר טוב, שהרב מוה"ר יעקב יצחק מלאנצוט [החזה מולבלין זי"ע] מתפלל תפלת י"ח מתלת מנחה, מפיל כל מה שבונים. והבנתי מדברי הקדושים, שמפיל זה ע"י שעי' תפילתו בונה חומות ירושלים לבית המקדש, ולפי ערך שבונה חומות ירושלים, לפי ערך זה מפיל מהבית הזה של טומאה, כי כשהו קם זה נופל.

זע קודש, פ' כי תא דף קלט, ועיין בספרה"ק יואל משה בהקדמה

עיקר הבנין יהיה ע"י הצער של עובדי ה', אשר היו עובדין אותו יתברך בצער ובנסיונות ובבזיונות בעבור כבוד שמו יתברך, וכל מחשבה טובה והרהור טוב, הכל מצטרף לבנין בית המקדש, וגם אם באנוצע התפלה עוברים כמחשבות האדם הרבה מחשבות, אעפ"י הקב"ה מקבלו, ומכיר הטוב שבו, ובונה ממנו ירושלים לדלעיל.

תהלות אהרן מזמור קטן

כל אנחה של איש יהודי בונה בדבר נוסף בבנין ביהמ"ק, אם זוהי אנה פשוטה בונה אכן פשוט, ואם בהתעוררות הלב הרי זו אכן יקרה, בונה ירושלים ה', לשון הזה, הוא בונה תמיד, עוד אנה מיהודי, עוד נדבק.

דברי שמואל מוה"ק ר"ש מנצליים זי"ע
הנה כל מה שנותק האדם, הוא גורם תמיד בנין ירושלים של מעלה, וכמו בבנין בית, וישם אכן על אכן עד שיגמור הבנין, כמו כן כל יום ויום גורם קצת גאולה לנשמות ע"י תיקון מעשיו. ומשום זה אנו אומרים בתפלה בונה ירושלים, בלשון הזה, כי באמת בכל יום ויום נבנה לאט לאט.

דברי שמואל מוה"ק רבי ר' שמעלק מנקלשבורג זי"ע, פרשת בחקוד

הנה ידוע שבשנאת חנם חרב הבית המקדש ועדיין הוא מורקד בימינו, הגם שנראה שיבא משיח קודם שיהיה שלום גמור, כי אליהו בא לעשות שלום, אעפ"י אם היה שלום קודם היה בא משיח קודם, והוא משיח בזוהר אפילו כי כנישתא חדא יכולים להביא את הגאולה, "כנישתא חדא" לשון אחדות, כשיהיו כנישתא שיהיו בחבורה אחת ותהיה אחדות ביניהם. דברי אמת להחזה מולבלין זי"ע

בעמדינו בימים אלו בו שופכים אנו לב כמים, על חורבן פעמיים, ונוהגים אנו בו כמה וכמה מנהגי אבילות כמבואר בשו"ע ובפוסקים, כמו"כ מצינו בדברי הפוסקים כמה ענינים ומנהגים שנוהגים בהם בשבת חזון, אשר ע"כ יחדנו את מאמרינו אשר לפניכם. ומצאנו בספה"ק 'תפארת שלמה' רב לך שבת בעמק הבכא, שהשבתות של בין המצרים הם נמצאים אנו בעמק הבכא על חורבן בית מקדשינו ותפארתנו, רב וגדול ערכם לאין ערוך, ותפלתנו בפינו שאכן יתקיים רב לך שבת בעמק הבכא, והימים האלו יתהפכו לששון ולשמחה בביאת גוא"צ בב"א.

שלא לומר שום קינה בשל השבתות כאמור, אכן ההפטרות דתלתא דפורענותא אומרים אותה בקול נהי ונועם תמרור קורע הלב לבית חללו ומעורר היגון מעומק מסתרי הלב, ואין זה נכון, והלא כשאמר שלא לומר הקינות בשבתות האלה היינו טעמא שלא לעורר היגון בשבת בכל אופן שיהיה, ואין הפרש אם נאמר קינות או נאמר ההפטרות בנועם קינה, וראוי לבטל המנהג ורק לקראות אותם בקול נמוך ופשוט מפני כבוד השבת ע"כ, וכהאי גוונא כתב בלדוד אמת (סימן כ"ד אות א') גבי הכרות החודש וז"ל: החזנים שלפני חודש אב אומרים מחדש חרשים כו', בקול קינה ומאריכים בזה לקונן כל הנוסח, לא יפה עושים לעורר בשבת יגון ואנחה, ובמקום זה יותר טוב שיקוננו ויבכו בתשעה באב באמת כראוי ויתעוררו כפי חזוננו וכו', אי אישר חילי אבטלינה קול המצ"ר לישראל בשבת קודש עכ"ל.

ועיין בליקוטי מהרי"ח במנהגי חודש אב שאחר שמביא דברי הא"א הנ"ל בדבר המנהג לנגן פסוק איכה בקרה"ת בניגון איכה דקינות, כתב דיש מקומות שלא נהגו לנגן פסוק הנ"ל בניגון איכה דקינות אלא שאעפ"כ מסיימין לכהן ככוכבי השמים לרוב עיי"ש.

וז"ל בס' דברי תורה (מהדורא ר' אהרן צ"ח): שמענו מפי גדול א' ז"ל ששמע מפי הגה"צ בעל שו"ת קול ארי' ז"ל, שאמר שרע עליו המעשה והמנהג אצל האשכנזים כי בשבתות בין המצרים אומרים בבית הכנסת לכה דודי וכו' הכל בניגון אלי ציון וכו', דהוי כמו אבילות דפרהסיא, ועוד והוא העיקר כי באזני שמע בהיותו ילד ועלם חכם היה בעירו (בה' מאד) בית אחד שקוננו שם בו הלצים והשדים והרוחות רח"ל על הגג והעלי' עד כי הוכרחו הדרים לצאת מן הבית, ושמעו בלילה בימות החול שאמרו לכה דודי בניגון אלי ציון הנהגו הנ"ל וכאלו הם מתגרים בנו ללעג ולקלס, והם הסט"א נהנים כנראה מה שמזמרין בניגון זה בשב"ק לכה דודי ע"כ ראויה שלא לנהוג כן גם בשב"ק בימי המצרים עכ"ל.

שבת היום לה'

בימי נעורי ביקרתי פעם בשבת חזון את פני מרן הגאון רשבה"ג מ' יוסף שאול נ"ז זצ"ל אבד"ק לבוב ששבת אז בחוץ לעיר, והלך כמנהגו בבגדי חול וכובע שער של חול (ספאדעק) בראשו, והלך עמי בחוץ לדרך ודבר עמי ארוכות וקצרות והתלונן על אמור"ד הגאון האבד"פ פרעמישלא ז"ל בעל בית יצחק שאינו נוהג א"ע כמנהג אבותיו לילך בספאדעק בשבת זה כ"א בשטראמיל כדרך החסידים בזמנינו, ואנכי המלצתי בעדו הלא שבת היום לך' והוא צעק וכו' אכשיר דרא, ביתניים ישבתי עמו לנוח ובה איש המוני אליו ואמר לו השמע רבינו מה נעשה בעיר בביהכ"נ והוא החריד ואמר מה נעשה, והשיב לו פלוני בא היום לביהכ"נ ותיק של תפילין בידו, התאספו עליו ההמון וצעקו הלא שבת היום, והתנצל כי ראה בחלוננו את הדיין הולך לביהכ"נ עם הספאדעק, שכח ששבת היום, ונפל חוכא בפומי כי צעיר הייתי ולא יכולתי להתאפק, והוא צעק ידעתי שרצונכם היה שיגזרו שלא לילך בספאדעק בשבת וזאת לא תהי' עכ"ל. (דבר יום ביומא דאב)

כת' אס, לקוטי חב"א פ' שמיני) שמביא כן בשם האר"י הק' שנהג עצמו ללבוש כל בגדי שבת בשבת חזון אלא שכתב ע"ז החת"ס שאין לנו להתדמות בזה להקדוש האלקי האר"י ז"ל, כי להאר"י היה צער יותר ללבוש בגדי שבת בשבת חזון מאלו לא החליף, ולא הי' צריך שלא להחליף בשבת חזון, משא"כ אנו יתמי דיתמי אם לא נעשה היכר יצא האבילות מלבנו והביא דוגמא לזה במיתת נדב ואביהוא, אחרן ובניו נאמר להן ראשיכם אל תפרעו וכל בית ישראל יבכו ע"כ, ועיין ס' אמרי פנחס (אות שני"ה-ו), ובס' כרם שלמה (חיד"ד סימן שפ"ט).

שינוי הניגונים

נהגו בכמה קהלות קדושות לשנות בשבת חזון בניגונים בכמה מקומות לקוננם בניגון איכה או בניגון אלי ציון של ת"ב. בהפטרות, ז"ל המג"א (סימן רפ"ב סי' י"ד): בשבת חזון אפי' נמצא מי שיודע להפסיד רק שלא ידע לקונן כנהוג דינא הכי שמי שכבר עלה לתורה יעלה פעם שנית למפטיר, עכ"ל. וכן הוא בריב"ש (סימן ק"ב), וכ"כ בשערי אפרים (שער ט' סעיף כ"ז) וז"ל: הפטורת חזון נוהגין לומר בניגון התעוררות וקינות. בקרה"ת, עיין באשל אברהם (סימן קל"ח) שהיה המנהג בשבת חזון שהקורא כופל הפסוק שלפני הפסוק איכה אשא לכדי מצד שמנגנים פסוק איכה בניגון איכה דקינות עיי"ז היה בעיני הקורא כעין התוכחה ואין להתחיל בדבר רע, אמנם דעתו שיותר טוב לסיים הכהן והנכם היום ככוכבי השמים לרוב שהוא הפסוק שלפני פסוק איכה ולא יצטרך לכפול עיי"ש. בלכה דודי, כתב במנהגי פראנקפורט, שבת שלפני ת"ב לכה דודי וכו' מנגן בניגון אלי ציון של ת"ב, ובס' דברי תורה (מהדורא ר' אהרן צ"ח) כתב דכן מנהג האשכנזים בשבתות שבין המצרים.

קרוי"ץ זכר לחורבן

אמנם ברדב"ז (ח"ג סימן אלף ע"ג) נשאל בענין מה שנהגו בג' שבתות הסמוכות לת"ב לומר קרוי"ץ זכר לחורבן אם יפה הם עושים, והשיב דמי שיוכל לבטל מנהג זה יפה הוא עושה, דכמה הרחיקו דו"ל צעקה ובכיה בשבת וכ"ש לומר דברי קינות ולהזכיר החורבן כדי לעורר הבכיה, והלא לענין אכילת בשר אמרו שאם חל בשבת מעלה על שולחנו אפי' כסעודת שלמה, סוף סוף אין ראוי להראות שום דאגה ולא עצבון בשבת אלא הכל בשמחה עיי"ש, וכ"כ בברכי יוסף וז"ל: מנהג ארץ ישראל שלא לומר בשבת חזון שום קינה וכו' דאפילו בת"ב שחל בשבת מעלה על שולחנו בשרא שמנה אפתורא דמשלם לעשות יקר ביומא דשבתא ומי שם פה לבכות עיי"ש.

שלא לקרות ההפטרות בקול נהי

וכן כתב להדיא בספר שער המפקד הלכות תשעה באב בהגהות נהר פקוד (או"ק ד') וז"ל: ומהאמור יש לבטל מנהג כמה קהלות קדושות אשר ראיית בחור"ל, להגם שמנהגם

שלא ללבוש בגדי שבת

כתב הרמ"א (סי' תקנ"א סעיף א'): מילה שהוא מר"ח אב עד ט' באב נוהגין שהמוהל ובעל ברית ואבי הבן לובשין בגדי שבת, אבל בלאו הכי אסור אפי' בשבת של חזון אין מחליפין ללבוש בגדי שבת כי אם הכתונת לבד (מודק), והגהות אשר"י, ואגודה, ודקת) ע"כ.

הנוהגים ללבוש בגדי שבת

אמנם הב"י (סוף סי' תקנ"ב) אחר שהביא דברי המרדכי כתב דלא נהגו כן, וכן הוא פשוט מנהג הספרדים כדכתב ברדב"ז (ח"ב סימן תרצ"ג), ועיין גם בביתאור הגר"א כאן שכתב על דברי הרמ"א שזהו חומרא בעלמא, וכתב בחי' אדם (סוף כלל קל"ג) שבאמת הנהיג הגר"א בוילנא ללבוש בגדי שבת בשבת חזון, וכ"כ במעשה רב (אות קצ"ו), וכ"כ בסידור הגריעב"ץ (שערי שמים דפוס אלטונא דף ס"ח) וז"ל: י"ל הרבה על מנהג האשכנזים שאין מחליפין בגדי חול בשבת חזון אבל מנהגו של אמה"ג החסיד זצ"ל שלא לשנות בו מאומה אפילו כשחל בו ט"ב וכן אנו נוהגין אחריו, והרי אמרו שמעלה על שולחנו אפי' כסעודת שלמה, ואם לשלחנו כך לכבוד קונו במקום כבודו (ר"ל בבית"כ ששכינתו שורה בו) עאכ"ו עכ"ל.

לבישת שטריימל

ובערוך השולחן כתב דענין זה תלוי באופן ההלבשה דבימי קדם היתה הלבשת שבת וחול שוים בדמותם ובתמונתם, אלא שההפרש היה בין סחורה יקרה ובין סחורה פשוטה ולא היה ההפרש ניכר כ"כ, לכן הנהיגו ללבוש בגדי חול, משא"כ זה כמה דורות ההלבשה דשבת משונה מההלבשה של ימי החול, שבהחול נושאין כובע של קלאפ"ץ ובשבת שטריימל, וכן שארי בגדים היה ניכר לכל שזה בגד חול לפיכך הנהיגו הגדולים שלא לנהוג מנהג זה מפני שההפרש ניכר הרבה והיו כאבילות בשבת עיי"ש, וכ"כ בנימוקי אור"ח, וכ"כ בליקוטי מהרי"ח אלא שמוסיף דמדברי היעב"ץ משמע דבכל ענין מותר, ויש מקומות שנהגו לשנות רק בגד אחד כדהובא בחי' אדם, ועיין מש"כ בזה בשו"ת חתם סופר חאו"ח (סימן קנ"ח).

דעת האר"י

והנה כתב בתורת חיים דבמדינתנו במקומות שמתפללין נוסח ספרד נוהגין ללבוש בגדי שבת בשבת חזון כי כן נהג האר"י הקדוש עיי"ש, והנה באב"ל על א' משבט קרובים שמצוים ועומדים לדעת הרמ"א שלא ללבוש בגדי שבת תוך ד' שבועות הראשונים כמש"כ ביו"ד (סי' שפ"ט), מובא בשם האר"י שלא היה ינחא ליה מנהג זה וגם הרעיש על הנהגתו כן, ובנימוקי אור"ח סימן זה מביא מזה סמך לנידון דידן בשבת חזון שיש ללבוש לדעת האר"י בגדי שבת בשבת חזון.

דעת החתם סופר

ועיין בחת"ס בכמה מקומות (תורת משה פר' דברים ד"ה רב בקש, פ' ואתחנן ד"ה כתי' אם אשכחן, דרשות חת"ס ע' שלי"ח ד"ה

מצוות ישראל סבא

המערכה על טהרת החינוך
בעיה"ק ירושלים תובב"א

• תכנית בית
היתומים
יורדת מעל
הפרק

והנה אף
אם אמנם
המלחמה
היתה סוערת,
אולם יהודי
ירושלים שוב

הצליחו, ותכנית בית היתומים
של גרץ ירדה מעל הפרק.

• המשכילים מנסים שוב לערער
את יסודות החינוך

באותה שנה שנת תרל"ג
שבה הכשילו אנשי ירושלים את
תוכנית בית הספר החילוני
לחינוך יתומים, הפעילו כמה
מהמשכילים שדרו בירושלים
נסיון נוסף להחדרת ההשכלה,
ויסדו לשם כך את החברה
'תפארת ירושלים', וכבסיונות
הנפל הקודמים שוב התקינו
הללו את תקנות החברה באופן
שיהא נראות תמימות למראית
עין, כגון, 'לעזור לעניים
ולגלמודים העולים ירושלימה,
לסייע בידי יתומים ואלמנות,
ולתמוך בילדים שלא צליחו
ללמוד תורה ללמוד מלאכה',
שיראה לכאורה כמי שכל
מגמות הוא לעזרה וסעד, אך
תוך תקופה קצרה נתגלה
שמתרתם האמיתית של חברה זו
היא להחדיר את ההשכלה
הכפרנית לירושלים בדרכי
עקיפין, וכבר מראשיתה היה
עיקר פעולתה בשטח החינוך
בנסותה להעביר ילדים עניים
מירושלים לביה"ס לעבודות
האדמה ב'מקוה ישראל' שרוח
חכמים לא היתה נוחה ממנו.

• הקמת הועד הכללי כנסת
ישראל

יהודי ירושלים מצאו אז
לנכון לחזק את קו ההגנה,
ובתקופה זו הוקמה החברה 'ועד
הכללי' - כנסת ישראל' שריכזה
את כל הכוללים בירושלים,
במטרה להגן על החינוך הטהור
בעיה"ק ירושלים, ועל עולם
הגשמי של הכוללים נוסף עתה
גם העול הרוחני של 'המערכה
על טהרת החינוך', ולחברה זו
הצטרף גם הגה"ק רבי יוסף חיים
זוננפעלד ז"ל, אשר עלה באותה
שנה לעיה"ק ירושלים, ונבחר על
די רבני ירושלים לשמש בה
כאחד הנציגים.

• רבי יוסף חיים זוננפעלד פורש
מה'ועד הכללי'

אולם בשנת תרמ"ב כאשר
נוכח לראות שראשי וגבאי הועד
הכללי, לא יודעים להכיר בגדול
הסכנה ממחירי ההשכלה
והחינוך החילוני הצבועים,

שהתדמו לשומרי תורה ומצוות,
כגון מיכל פייס, וניסים בכר,
וחבריהם, ובעיקר משום שלא
העריכו במדה מספקת את אי
התחברותם עמהם, פרש רבינו
ביחד עם 'כולל אונגארין'
ומוסדותיו, לפי הסכמתו של רבו
הגה"ק רבי יהושע לייב דיסקין
מבריסק ז"ע.

• 'ועד הכללי' לימים של ראשי
הכופרים שר"י

ולא היה בכך כל פלא מה
שגם הכופרים השחצנים ביותר
כגון עוזר דוב ליפשיץ, ראשה של
חברת ביל"ו החילונית, שאנשיה
החלו עולים לא"י בשנת תרמ"ג,
ובן יהודה שר"י, שהגיע באותה
שנה, זכו מיד בבואם לקרבות
מרובה מצד ראשי ה'ועד הכללי',
ובעוד שזה האחרון היה מתנהג
במהלכו ובלבושו בחסידות, גם
קיבל מה'ועד הכללי' סיוע רב
להוצאת עיתונו המכוער 'הצבי',
ורק אחרי שנים כאשר החלו
הללו להתקיף ולהטיל שקוצים
על הועד ומנהלו הרה"ג ר' יוסף
ריבלין ז"ל, וביחוד עם עלייתו
השפילה של בן יהודה, בעתונתו,
על התקוממות הישוב בא"י נגד
השלטון התורכי, דבר שגרם אז
הרבה צער ועגמת נפש ליהודי
ירושלים שכמעט שבאו מתוך כך
לידי פקוד נפשות, נוכחו ראש
'ועד הכללי' בעניניהם החוזות
למרחוק של גדולי ירושלים
ובראשם הגה"ק רבי יוסף חיים
ז"ע.

• אנשי ירושלים נגד כתב העת
'החבצלת'

בימים ההם הוקיעו חרדי
ירושלים גם את כתב העת
'החבצלת' של י. ד. פרומקין,
כתב עת זה שימש אחד
ממכשירי קבוצת הפורצים
הירושלמית שתמכו בפורקי
העול, הגה"ק רבי מאיר
אויערבאך זצוק"ל והגה"ק רבי
שמואל סאלאנט זצוק"ל,
יצאו בחריפות נגד מכתב עת
זה, מאחר שכבוד התורה של
גדולי ירושלים חולל על ידו
השכם והערב, ובהצטרפות
החכם באשי הגה"צ רבי
אברהם אשכנזי זצ"ל, הטילו
עליו חרם, שבנוסחתו הדגישו
את נסיונותיו להחדיר את
ההשכלה הכפרנית אל תוככי
עיר הקודש והמקדש, ומעתה
היה מכשיר קלוקל זה אשר
היתה לו תפוצה רבה, לאחת
ממטרות המלחמה של אנשי
ירושלים.

• העלילות של פרומקין

ובאותה תקופה יצא
פרומקין עורך החבצלת מכללי
והתחיל להאשים את גדולי

ירושלים, באמרו שהן המה
מסיתים את שומעי ליקחם
להכותו ולפגוע בגופו, וכה הוא
כותב באחד ממאמריו:

מוהרמ"א הגיד בפני כל כי
לוא עזר כוח דקרני בחרבו,
והרש"ס הגיד בפני כל קהל
המתפללים בביהכ"נ ביום
השבת, כי אין עוד תקוה
להפריע מלאכתנו, בלתי אם
יתנפלו רבים עלי בלילה ויכוני
מכות נמרצות אשר לא על נקלה
אראם מה'.

• הקמת ספרית ההשכלה

אולם הרשעים כים נרגש,
וכשנתיים בלבד אחרי יסוד
החברה 'תפארת ירושלים', ניסו
קבוצת הפורצים שהתרכזו
במערכת החבצלת את כוחם
בעוד גזירת מלחמה, היתה זו
פרשת הספריה שנוסדה על ידם
בחודש טבת שנת תרל"ה, כמו
שמספר אחד משרידי הפורצים
ממקור ראשון, וא"ד: 'ראשוני
המשכילים, י. ד. פרומקין, חיים
פרס, וא"מ לורנץ, יסדו חברה
בשם 'תפארת ירושלים' במטרה
המוסרית של עזרה הדדית,
ולמעשה לשם הפצת ההשכלה
בקרב צעירי ירושלים, מייסדיה
משכו אליה את תלמידי
הישיבות ואברכינהן, ונתנו בידם
את ספר ההשכלה של התקופה
ההיא'. ואכן לספריה החלו
זורמים ספרי ההשכלה של
המשכילים והפרוממים מחו"ל,
ושותפו של פרומקין, שפירש
הימנו ומשיטתו, והוציא לאור
את העתון 'אריאל' מעיד כי
בספריה זו נמצאים כל ספרי

המינים, וקורא לו 'בית עקד
תרפים'.

• גדולי ירושלים נגד הספריה

והנה בסיון זה של הפצת
ההשכלה ע"י ספרות תועבה ראו
גדולי ירושלים פרשה מסוכנת,
ומיד עם הוסדה נחלצו כדי
לעוקרה, ותוך תקופה קצרה
נתאספו ראשי הצבור, הלא המה
הגה"ק רבי מאיר אויערבאך
זצוק"ל, והגה"ק רבי שמואל
סאלאנט זצוק"ל, והגה"ק רבי
משה נחמיה כהני מחאסלאוויץ
זצוק"ל, אשר רק שנתיים לפני כן
עלה לאה"ק, וראה במלחמה
כנגד הפורצים הידושלמים את
המשך המערכה כנגד הרפורמים
של ברוששווייג שניהל בחו"ל,
ופרסמו איסור נורא בשם 'נחלי
אש', וא"ד:

יצאו אנשים נערים ויחדו
להם בית עקד ספרים
ביבלאטיק, ולמראית עין הביאו
שמה גם ספרי קודש, ואולם
למגינת לב יראי השם נודע
הדבר כי הביאו שמה ספרי
מינים ואפיקורסין, קראים
ומסיתים מסיאנערין, גם ספרי
פושעי ישראל, המלגלים
וכופרים בדברי חכמינו ז"ל ועוד
ועוד, וידוע לכל יראי ה'
המכירים ויודעים את טיב
מייסדי הבית הלו, אשר זאת
היא מצודה פרושה ללכוד לבות
נערי בני ישראל אשר יבואו
שמה ללמוד בספרי מינים
דמשכא ולכפור בדברי חז"ל ח"ו.

המשך יבוא אי"ה

הכוני

לדינער השנתי

מוסדות יב"ר
דרכי יואל
מסאמאר

שתתקיים אי"ה
באור ליום ו' אלול הבעל"ט
יומא דהילולא של רביה"ק בעל יטב לב ז"ע

פרטים יבואו אי"ה

אתקינו סעודתא

עניני מאכלי שבת (יט) בציעת החלות

לבצוע פרוסה שתספיק לכל הסעודה
מצוה לבצוע בשבת פרוסה גדולה שתספיק לו לכל הסעודה. (שולחן ערוך, סי' רע"ד)

להראות חביבות המצוה

ולא מחזי כרעבתן כיון שאין עושה כן בחול, ודאי כוונתו שחביב עליו המצוה ורוצה לאכול הרבה. (ט"ז שם)

מקום הבציעה

בוצע בפת במקום שנאפה. (שולחן ערוך, סי' קס"ז)

פירוש במקום הקשה ולא במקום הרך. (מגן אברהם, שם סק"א)

דבפרק חלק אמרין דיבעע ממקום דקדים בישראל. (ט"ז, שם סק"ב)

יש אומרים שהוא צד העליון ויש אומרים שהוא צד התחתון. (מגן אברהם, שם סק"ב)

לבצוע מצד העליון והתחתון

ובפת דידן יש לבצוע בצד הפת, ויחתוך מעט מצד העליון והתחתון. (רמ"א שם סעי' א')

לברך ולטעום מעומד

מנהג אבותינו לברך ברסת המוציא מעומד, ולטעום מעומד מהמוציא בכל ג' סעודות, והיו טועמים מהפרוסה הגדולה מחמת חביבות, כמו כן הברכה והטעימה מעומד כמו מי שרעב מאוד, שמברך וטועם מעומד ואינו ממתין עד שישיב. (משמרת שלום קאדייטאור)

לנשך את הפרוסה

פרוסה גדולה ונושך הרי זה גוררן, לבד בשבת בברכת המוציא. (שולחן ערוך, סי' ק"ע)

סדר הבציעה

ותבצע ממנו תחילה שיעור כזית ותאכלנו אתה, ואח"כ תבצע בציעה שניה כשיעור כביצה ותתן לאשתך. (שער הכוונות)
זקניי הרה"ק רבי חיים מצאנז זי"ע, ישב בראש המסובים בסעודת חתונות, ובליל שבי"ק כאשר ברכת ברסת המוציא וחתמתי פרוסה עוברי, אמר לי בלשוננו, הלא יש לך ידיעה בספרי קבלה, מדוע אין אתה חותך תיכף הפרוסה עבור זוגתך, הלא כן הוא על פי סוד. (מכתב מהרה"ק רבי שלמה מנאבוב זי"ע)

פרוסות המוציא יש בהם קדושת אימורים

ראיתי לרב האי גאון מרן אבא זצ"ל שהיה נוהג כשביקר בשבת ויו"ט על לחם משנה וכשחילק מהלחם משנה היה זורק להיושבים בשולחן פרוסת המוציא, ותמיה הוא הלכה ורווחת בגמרא ובפוסקים במסכת ברכות, שאין זורקים אוכלים, ובפרט בפת, שהגם שבזריקתו אינו נמאס, מכל מקום יש בזיוו בזריקתו, והנה שולחנו של אדם דומה למזבח, מה שהבעלים אוכלים הוא בבחינת קדשים קלים שבעלים אוכלים, והמוציא הוא כנגד האימורים חלק גבוה, ואיתא בספרים דיש לאכול פירורים המתפזקים ונופלים בשעת חתיך המוציא, דהמה כמו אימורים שנתפזקו מעל גבי המזבח, והר מצות הקטרה הוא בזריקה, כדאיתא ברמב"ם הלכות בית הבחירה, ובכסף משנה שם, לכן פרוסות המוציא שהמה בבחינת אימורים, זורקים אותם וזה כבודם של פרוסות הנ"ל, והרי כל הטעם שאין זורקין הוא משום בזיון, ואדרבה זהו כבודו כמו אימורים למזבח, זכיתי ליישב דעת קדושים בעזה"י וק"ל. (ש"רית התעוררות תשובה)

יסודי התורה

אין הקב"ה מביא תקלה לצדיקים

דף ה: תנאי, אמר רבי יהודה בן טבאי: אראה בנחמה, אם לא הרגתי עד זומם, להוציא מלבן של צדוקים שהיו אומרים: אין העדים זוממין נהרגין עד שיהרג הנדון. אמר לו שמעון בן שטח: אראה בנחמה, אם לא שפסת דם נקי, שהרי אמרו חכמים: אין העדים זוממין נהרגין עד שיוזמו שניהם ואין לוקין עד שיוזמו שניהם. מיד קבל עליו ר' יהודה בן טבאי, שאיט מורה הוראה אלא לפני שמעון בן שטח.

וכתב הריטב"א שם: אם לא שפסת דם נקי, וא"ת והיאך באת תקלה ע"י צדיק זה דהא בהמתן של צדיקים אין הקב"ה מביא תקלה על ידו, וי"ל שהעד ההוא היה חייב מיתה מעבירות אחרות וכאותה שאמרו בפרק השוכר (ב"מ פ"ג ב) על רבי אלעזר ברבי שמעון הוא ובנו בעלו נערה המאורסה ביום הכפורים.

והנה רבינו הקדוש בעל 'ישמח משה' זי"ע, בספרו הקד' 'ישמח פר' משפטים, כתב ביאור מקיף על ענין זה חל"ק: על מה שאמרו חז"ל (חולין דף ה:) ומה בהמתן של צדיקים אין הקב"ה מביא תקלה על ידו, צדיקים עצמן לא כ"ש. והנה התוספות הקשו קושיות עצמות על זה מהיהודה בן טבאי שהרג עד זומם, ועוד שאר קושיות והנה לזה חדשו דבר חדש דדוקא באכילת איסור אמרין כן, לפי שהוא גנאי לצדיק, עיי"ש, והנה זה דוחק גדול, דלמה לא יהיה גם כן גנאי להמית נפש אשר לא תמותנה בדין ודת תורה... ולא זכיתי להבין דבריהם ולדעתי הם מורפסין איגרא,

...ועוד נמצא על שהשווג צריך כפרה, לפי שכל חטא וחטא פוגם בטבע בהנפש, כי אם יחתה איש בשוגג אש בחקו ובגדיו לא תשרפנה, והאם יאכל אדם סם המוות בשוגג ולא ימות, לכך צריך כפרה, דהיינו לנקות ולקנח הפגמים מהנפש, וזה אמרו יתברך וכפר מאשר חטא על הנפש, והבן זה, ונראה לי דאלו ואלו דברי אלוקים חיים, ושני הטעמים אמת, ולפי זה אפשר לומר דבאיש המותי שאינו יודע ל"כ גדלות הבורא השוגג אין צריך כפרה אצלו לטעם השני, ועכ"פ שוגג הוא, אבל בת"ח יש גם טעם הראשון ולכן נחשב כזדון כמ"ש.

והנה יש שני מיני שגיאות מין א' שהוא בא מחמת שכחה או לאו אדעתיה והעלם דבר, והנה כל שגיאות שממין זה הם באים מהעדר יראה ואהבה... והמין השני מהשגיאות, הוא דברי שלא הגיע לאזנו מעולם, ולא ידע בשום פעם, ואינו בא מחמת שכחה והעלם דבר, ושגאה כזה איננו בא מהעדר היראה ואהבה, כי מה מועיל אם שם אל לבו אם אין לו שום ידיעה שיש בזה העברה על דברי השי"ת....

ועל פי זה יתיישב לך כל קושית התוס'.... אבל יהודה בן טבאי דטעה בדבר משנה, ובודאי דהיה בהעלם דבר והוא מהסוג הראשון, ואילו היה מתוך בדין והיה משים אל ליבו כל המשניות השייכים לזה הענין היה אדכורי מדכר, בדמשנה לא אמרין לא שמיע ליה, והמשניות היה קבלה בידם ממושה, רק דרבינו הקדוש סדרן בסדר זה שהיה לפנינו כנודע, ועוד, דהיה לו להתיעץ אם שמעון בן שטח בפרט בענין נפשות, ולכן אין זה בגדר שמירה, ולכן אותו צדיק עשה תשובה כל ימיו ע"ז, כמבואר שם במס' מכות.

קהל יטב לב ד'סאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
פעילות ירושלים תוביא

ברכת מזל טוב

באותה כבוד וידך וברנשי גיל ושמחה, הננו משגרים בזה
ברכותינו ואחוליו, אל מזל ידידינו אנ"ש פעיה"ק

הרה"ג ר' שלום שניצלער שליט"א
לרגל אידיש נכדתו

הרב שמואל גדלי' לייפער שליט"א

ולאנו כ"ק אדמו"ר מטעממשוואר שליט"א
לרגל הולדת בתו - נכדתו
ה'קידושא רבא' בבדימ"ד 'סעממשוואר' רח' עזרא 7

שים שלום טובה וברכה

בשמחה רבה, אנדך קדם ידידי האי גברא רבא, מעוטרי בשלשה
כתרים, תורה עבודה וגמ"ח יחד מקושרים, שמו מהולל בפי וישרים.

הרה"ג ר' שלום שניצלער שליט"א
לרגל אידיש נכדתו למז"ט

ואילן מיליא, יהון לרקיעא, שמע"כ יהוה רוב תענוג ונחת, מכל יו"ח
בבת אחת, והבית יהא נכון ונישא, השפעות טובות במדה גדושה, אמן
כעתירת וברכת: ישראל דוב קליין

ברכת מזל טוב

שלוחה בזה ברכותינו לידידינו הנעלה

חרוזי ר' שלום שניצלער שליט"א

סג"ש בחברת

לרגל אידיש נכדתו למז"ט

יהיר שיריה רוב תענוג ונחת דקדושה סכלי"ח

כעתירת וברכה

שומע"י לקח הנהנים משיירי מדי"ם ביזמו

ברכת מזל טוב

שלוחה בזה ברכותינו לידידינו הנעלה

הרב שמואל גדלי' לייפער ח"י

לרגל הולדת בתו למז"ט

יהיר שיריה רוב תענוג ונחת דקדושה סכלי"ח

כעתירת וברכה

ידידך בשיעור של הרה"ג ר' שלום שניצלער שליט"א

תודה וקול זמרה

בשמחה רבה, אנדך ברכה מחובה, קדם האדם
היקר באנשים, מלמד מומחה לעדיר צאן קדשים,
יראת חטא קודמת לחכמתו, כשמו הטוב כן
תהילתו, יום ולילה לא ישובת למען חינוך
התלמידים בדעת ובתבונה, להעלותם בדרך
הנסנה, שמקור חוב כוחו ואנו לחקר התלמידים
הקרויים בנים, שנה לכ"א בסבר פנים, ה"ה

הרב שמואל גדלי' לייפער ח"י

לרגל יום נסחת לבו בהולדת בתו למז"ט

ויהי רצון מלפני אבינו שבשמים, שיזכה לרווח
רוב נחת בכפלים, מכל תלמידיו הקרויים בנים,
ומכל יו"ח הנאמנים, עדי מכה בקרוב בימים,
לביאת גואלינו, ומלינו בראשינו, אמן ואמן.

כ"ד ידידך, השמה בשמחתך,

יואל היילברון

בסא דברכתא

מעומק לבנו, שלוחה ברכותינו, לכבוד ידידינו צמור
בקירות לבנו, לבו לבו לזכר, על מכירתו אהוב וחביב,

הרב שמואל גדלי' לייפער ח"י

לרגל הולדת בתו למז"ט

ויהיר שיריה רוב נחת דקדושה קמטה ומכל יו"ח

כ"ד ידידך המכבדים בשמחה רבה
ישוראל דוב קליין, יואל יאקאב, משה מנחם הערשקאוויטש,
מנחם הלל פאלאשעק, יואל בינדער, יואל קליין.

ישיבה קטנה יטב לב דרב"י מסאטמאר
בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
פעילות ירושלים תוביא

ש"ס רב לאהבי תורתך

ביקרא דאורייתא, נשגד כסא דברכתא, קדם
האי שופרא דשופרא מפארי קהילתנו, הרבה
לעשות להגדיל תורה במחננו, נודע בשערים,
בדרשותיו ושיעוריו הקרים, מוכה את הרבים
שלא ע"מ לקבל שר, לכל מבקש פותח שער

הרה"ג ר' שלום שניצלער שליט"א

לרגל אידיש נכדתו למזל טוב

בשפה ברורה, ברכותינו אמורה, שיעמוד לו
זכות התורה, ויזכה מל"כ לב נחת ואורה, ולכל
הברכות האמורות בתורה, עדי נזה לביאת
הגואל במהרה.

כ"ד השותים בצמא את דבריו
בישיבת יטב לב ד'סאטמאר פעיה"ק

ג"א מצטרפים: הגהלה

הוצאות הגליון הנדבב ע"י

הרב שמואל גדלי' לייפער ח"י

לרגל הולדת בתו למז"ט